

СЕКЦІЯ 3
ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ:
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО
ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ, ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА
ПРАВООХОРОННУ СФЕРУ

SECTION 3
LAW ENFORCEMENT ACTIVITY IN TODAY'S CONDITIONS: THE
IMPLEMENTATION OF HUMAN RIGHTS, ENSURING PUBLIC ORDER
AND SECURITY: THE IMPACT OF MARTIAL LAW ON THE SPHERE OF
LAW ENFORCEMENT

УДК 343.1

Багрій Т.Я.

*к.ю.н., суддя Тернопільського
міськрайонного суду
Тернопільської області*

Денисовський М. Д.

*к.ю.н., завідувач юридичним відділенням
Галицький фаховий коледж
імені В'ячеслава Чорновола*

Волянська В. В.

*здобувач вищої освіти
юридичного відділення
Галицький фаховий коледж
імені В'ячеслава Чорновола*

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ ОСКАРЖЕННЯ УХВАЛ
СЛІДЧОГО СУДДІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Будь-яка сучасна судова система світу є ефективною та дієвою виключно за умови наявності розвинутого інституту перевірки судових рішень, який вважається однією з важливих засад у сфері правосуддя та гарантує забезпечення законності й правопорядку в державі. Невід'ємним конституційним правом людини та громадянина є право на судовий захист, закріплене у ст. 55 Конституції України [1].

Інститут перегляду судових рішень у кримінальному процесі був предметом дослідження у працях багатьох вчених, зокрема Н.Р. Бобечка, В.М. Беднарської, І.І. Ємельянової, Є.Г. Коваленка, О.Ю. Костюченко, В.Т. Маляренка, В.І. Мариніва, І.Ю. Мірошнікова, В.І. Сліпченка, В.І.

Теремецького. Ці та інші вчені неодноразово наголошували на тому, що необхідними кроками у реформуванні вітчизняного кримінального процесуального законодавства має бути вдосконалення процедури перегляду судових рішень [2, с.52].

Так, одним з елементів інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування є оскарження ухвал слідчого судді.

Після набрання чинності новим КПК України у судах загальної юрисдикції було запроваджено інститут слідчого судді, - це особа яка спеціально уповноважена на здійснення контролю за дотримання прав і свобод сторін кримінального провадження під час досудового розслідування.

Одним з аспектів реалізації цієї засади є оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування.

Питання апеляційного перегляду судових рішень в кримінальному провадженні досліджували такі вчені, як Н.Р. Бобечко, О.Ю. Костюченко, В.О. Попелюшко, В.М. Трофименко, С.Л. Шаренко, О.Г. Шило та ін. Проте у працях цих та інших дослідників не було приділено належної уваги проблемам апеляційного оскарження рішень слідчого судді під час досудового провадження.

Проаналізувавши думки науковців відносно визначення характерних рис такого інституту, як апеляційне оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування, можна зробити висновок, що однією із головних характерних ознак даного інституту, є свобода оскарження.

За положеннями статті 55 Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Це означає, що ніхто не може наполягати або ж навпаки відмовляти особу від можливості скористатися правом на оскарження.

Отже, свобода оскарження полягає в забороні встановлення законодавцем будь-яких обмежень відносно реалізації права на оскарження [3, с.123].

Наступною характерною рисою інституту оскарження ухвали слідчого судді під час досудового розслідування є діяльність зацікавленої особи, яка спрямована на реалізацію свого права. Ініціювання процесу оскарження, в першу чергу залежить від волевиявлення зацікавленої особи. Оскарження рішень слідчого судді виникає тоді, коли такими рішеннями порушено права або законні інтереси учасника кримінально-процесуальних відносин. Проте, сам факт порушення цих прав або інтересів, являється *лише підставою* звернення до суду з метою захисту свого порушеного права, але якщо особа своїми діями не реалізує свого права на оскарження, то процес оскарження так і не почнеться. Не менш важливою ознакою даного інституту є гарантованість. Ця ознака забезпечує кожній особі, яка бере участь у кримінально-процесуальних відносинах та звертається із відповідною скаргою, гарантію, що її скарга надійде, буде прийнята та розглянута, за цією скаргою буде проведено необхідну перевірку, та залежно від результатів перевірки, буде прийнято відповідне рішення і вжито заходів для відновлення порушених прав.

Безліч науковців виділяють ще одну характерну рису цього інституту, диспозитивність. Вона проявляється в тому, що учасникам кримінального провадження надається та забезпечується можливість вільно в рамках закону обрати способи поведінки для захисту своїх порушених прав та інтересів. Як зазначалося раніше, рішення суб'єкта щодо звернення із скаргою є вільним, ніхто не може бути примушений до подання скарги або відмови від неї. Крім того, особа може в будь-який момент подати клопотання про залишення скарги без розгляду [4, с.213].

Отже, враховуючи все наведене, можна зробити висновок, що з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України, було запроваджено інститут слідчого судді, головним завданням якого є здійснення судового захисту прав та законних інтересів осіб, які беруть участь в кримінальному процесі, і забезпечення законності провадження на досудових стадіях.

Характерними ознаками інституту оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування є: свобода оскарження, яка полягає в тому, що кожен є вільним у поданні скарги; діяльність зацікавленої особи, тобто, для того аби оскаржити ухвалу слідчого судді, особа права чи інтереси якої порушено, зобов'язана ініціювати процедуру такого оскарження; гарантованість, тобто кожній особі гарантується право на оскарження та диспозитивність - учасникам кримінального провадження надається та забезпечується можливість вільно в рамках закону обрати способи поведінки для захисту своїх порушених прав та інтересів.

Скарги на інші ухвали слідчого судді оскарженню не підлягають і заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді. Про це йде мова у ч.3 ст.309 КПК України.

Отже, аналіз вказаної статті дає змогу зробити висновок, що законодавець передбачив вичерпний перелік ухвал слідчого судді, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування [3, с.128].

Даний інститут є ще відносно новим внаслідок чого, привертає увагу багатьох науковців-процесуалістів. Питання апеляційного перегляду судових рішень в кримінальному провадженні досліджували такі вчені, як Н.Р. Бобечко, О.Ю. Костюченко, В.О. Попелюшко, В.М. Трофименко, С.Л. Шаренко, О.Г. Шило та ін. Однак, незважаючи на велику кількість напрацювань, все таки залишаються питання, які потребують подальшого вирішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення 27.05.2020).
2. Маляренко Т.В. Коментар до глави 31 «Провадження в суді апеляційної інстанції» Кримінально-процесуального кодексу України: науково-практичний коментар Т.В. Маляренко. Харків. 2017. с.52-70.
3. Костюченко О.Ю. Апеляційне оскарження судових рішень у кримінальному процесі України: монографія О.Ю. Костюченко. Київський університет. 2015. 182 с.

4. Тацій В.Я., Шило О.Г. Кримінальний процес: підручник за ред. В.Я. Тація, О.Г. Шила; Право. Харків. 2013. 365 с.

УДК 343

Будник Л. А.

*к.е.н., доцент кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності
Західноукраїнського
національного університету*

Ронська О. Г.

*к.е.н., доцент кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності
Західноукраїнського
національного університету*

Будник В. І.

*здобувач ступеня доктора філософії
Західноукраїнського
національного університету*

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Використання сучасних інформаційних технологій та ризикорієнтованого підходу дозволяє ефективніше розслідувати економічні правопорушення та запобігати їм. Необхідно зазначити, що в сучасних умовах перед криміналістичною наукою постають завдання пов'язані з вдосконаленням методів, технологій розслідування економічних правопорушень, викликані необхідністю застосування новітніх інформаційних цифрових технологій, які слід адаптувати до умов роботи професійних учасників кримінального провадження.

Цифрові технології, штучний інтелект і прогресивні методи боротьби з економічними правопорушеннями - такий напрям розвитку сучасних рішень у діяльності правоохоронних органів є трендом.

Сучасні цифрові технології використовують, в першу чергу, при проведенні судових експертиз, що дозволяє розширити можливості більш ефективно досліджувати різноманітні об'єкти і речові докази. Судові експерти чітко розуміють, наскільки швидко розвивається процес цифровізації, та активно використовують досягнення сучасних технологій з метою розширення компетенцій, оптимізації проведення судових експертиз, прогностичної діяльності тощо [1]. Впровадження і використання цифрових технологій застосовують в галузі судово-експертної діяльності як додатковий інструментарій і розширення можливостей досліджень різноманітних об'єктів і речових доказів з метою отримання доказової інформації в інтересах